

orko.
Lofia Krainik
85-110 Tczew
tel. 534-22-22

Tczew
Org. Woj. "Pomorze"
"JOW Gr. 3."
** Möller Henryk
ps. "Jan"
A-1098/1853 Pom

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Möller Henryk

T: M-1098/1853 Pom.

Tzw. O.W. Pomorski - J.O.W. Sp. J.

I./1. Relacja k. 2 s. 1-2

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 7 s. 1-8

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 1 s. 1

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

1) z rodziny, H. Möllera k. 6 s. 1-8

.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 5

VI. Fotografie dwa ikonografii

1./1. Relacja - Möller Henryk

o konspiracyjnej działalności ojca,
Möllera Henryka napisana przez
córkę, Zofię, Krajnik; mpis, oryg. z k. 2 str. 1-2

26.02.2001.

83-110 Tczew
tel.531-22-27

Wpłynęło dnia

8.03.01

Ldz. 604 Pom 2001

D.O.

Fundacja
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej
w Toruniu

Jestem córką Jana Henryka Möllera, który w czasie okupacji był członkiem podziemnych organizacji wojskowych "Pomorze" i "Gryf Pomorski".

Zanim rozpocznę zapamiętane dane dot. mego Ojca w/g schematu relacji którą otrzymałam przekazywać, kilka danych o nim.

Ojciec mój był rodowitym Pomorzakiem. Urodził się w 1890r. w Liniówcu pow. Starogard. Tam uczęszczał do szkoły i brał udział w strajku szkolnym. W latach 1918 - 1920 był członkiem polskich organizacji wojskowych w Starogardzie, mimo tego że w 1918r. wrócił z Francji jako niemiecki żołnierz. Ojciec zmarł w 1955r. w Tczewie.

I. Dane osobowe.

Henryk Jan Möller ur. 19. I. 1890r. w Liniówcu. Im. rodziców Marcin i Katarzyna, z.d. Wejrowska. Ożenił się w 1923 z Sabiną Mikołajczyk. W 1924 urodziła im się córka Zofia.

II. Dane środowiskowe.

Ukończył w 1904r. szkołę powszechną/volksschule/w Liniówcu i dobył zawód fryzjera. Od 1923 jako mistrz fryzjerski prowadził w Tczewie przy ul. Kościelnej zakład fryzjerski. Przez długie lata aż do 1939r. był Cechmistrzem fryzjerskim w Tczewie.

Ze względu na wiek służba wojskowa w 1939r. go nie obowiązywała.

Posiadał nadany mu w 1928r. Srebrny Krzyż Zasługi, odznakę honorową "Za walkę o szkołę polską" oraz odznaki i dyplomy za walkę o polskość Pomorza.

III. Udział w Kampanii Weześniowej 1939r.

nie dotyczy

IV. Krótka życiorys okupacyjny.

2-go września 1939r. ojciec został aresztowany i wywieziony do Szymankowa. Od śmierci wybawił go oficer niemiecki, syn Haarhausena niemieckiego pastora ewangelickiego, sąsiada i dobrego znajomego ojca z Tczewa.

Z Szymankowa przewieziono Ojca do Victoriaschule w Gdańsku, gdzie więzieni byli również plscy pocztowcy z Gdańska.

Z Gdańska przewieziono Ojca na Gestapo do Gdyni skąd zwolniono go 23-go września. Zarówno w Gdańsku jak i w Gdyni więźniowie byli bici i szykanowani. Spali na gołym cemencie. Ojciec do końca życia cierpiał na nerki.

Po zwolnieniu Ojciec ukrywał się jakiś czas w Grudziądzu u siostry. Wiosną 1940r. wrócił do Tczewa. Do końca wojny nigdzie ~~nie~~ na stałe nie pracował. Zakład fryzjerski odebrano rodzicom jesienią 1939r. a całe umeblowanie i wyposażenie zakładu zarekwirowano. Zarówno Ojciec jak i Matka do końca wojny na stałe pracowali nigdzie, ~~nie~~. Ja pracowałam początkowo jako pomoc domowa u rodziny niemieckiej, później w biurze niemieckiego Towarzystwa Ubezpieczeniowego.

V. Działalność okupacyjna.

O tym, że Ojciec działał w organizacjach podziemnych mogę jedynie mówić na podstawie tego co pamiętam, a minęło już wiele lat od tego czasu. W czasie okupacji nie mówiło się o tym wcale wzgl. bardzo mało. Ojciec nie mówił o tym nigdy ani w czasie wojny ani powojnie. Po wojnie zresztą UB weszło za wojennymi konspiratorami i Ojciec nie chciał o tym wspominać tym bardziej, że się nie ujawnił i do końca życia był zakonspirowany.

Pezypominam sobie tylko nazwiska mężczyzn którzy Ojca odwiedzali, a których ja znałam. Byli to P.P. Frankowski, Klonder, Knop, Półowicz, Wituski. Ale przechodzili też tacy których nie znałam.

Pawłowicz

Przychodzili pojedynczo, nigdy grupowo. Pamiętam jednak jak kiedyś, jak pojedynczo przyszło ich kilku, nie znałam ich. Mama na parterze pilnowała aby nie wszedł ktoś nieproszony, drzwi od ulicy były zamknięte, my mieszkaliśmy na piętrze, na parterze był nieczynny zakład fryzjerski. Z ciekawości zaglądnęłam przez dziurkę od klucza i zobaczyłam jak jeden z mężczyzn przysięgał ~~na~~ na krzyż stojący na śróbku stołu. Byłam tym wstrząśnięta gdyż o konspiracyjnej działalności Ojca nic nie wiedziałam. O przysiędze powiedziałam Matce która zabroniła mi o ty rozmawieć z Ojcem.

Z późniejszych raczej powojennych rozmów na ten temat z Matką, wiem że zbierano dane i wiadomości o transportach kolejowych, o produkcji stoczni w Gdańsku, o sytuacji rodzin aresztowanych Polaków, o tym co się na Pomorzu dzieje itp. Wiadomości te i dane przekazywano do ukrywającego się w pobliżu Wielka Ks. Wryczy, którym mówiono jako o Komendancie.

Z relacji dobrego znajomego Ojca p. Klondnera dowiedzieliśmy się po wojnie, że w czasie jego aresztowań i podczas pobytu w Sztuthofie pytano go kilkakrotnie o Henryka Möllera. Ojciec dla znajomych i kolegów był Janem. Może to go uratowało od aresztowania. Przez cały czas okupacji Ojciec b. często wyjeżdżał do swoich sióstr do Grudziądza i Starogardu, gdyż obawiał się przebywać stale w Tczewie.

O tym że Ojciec działał w konspiracji świadczą wypowiedzi współtowarzyszy konspiracji, zaświadczenie p. Kłosa oraz wzmianka w książce p. Milewskiego "Kociewie w latach okupacji".

VII Okres pookupacyjny.

Jak już wspominałam Ojciec po zakończeniu wojny nie ujawnił się. Władze PRL, konkretnie mówiąc UB często Ojca przesłuchiwały w swojej siedzibie. Co ciekawe nigdy go oficjalnie nie wzywały do UB, nigdy nikt po niego nie przychodził do domu, a zabierano go z ulicy gdy wychodził po zakupy wzgl. coś załatwić. Wracał zazwyczaj późno w nocy. Pierwszy raz gdy miały godziny 11-ta, 12-ta i 1-sza martwiliśmy się bardzo co się z Ojcem stało. Później wiedziałyśmy już gdzie Ojciec może być. Nie umiem powiedzieć ile razy miało to miejsce, dobrze jednak pamiętam te godziny niepokoju czy tym razem go puszczą. Przypuszczam, że przesłuchujący Ojca U-bowcy przypuszczali i domyślali się, że działał w Konspiracji, nie mieli jednak konkretów i dlatego go puszczali po długich przesłuchaniach. Zwalniano go późno w nocy przypuszczalnie dlatego, że chorował na serce i często miewał ataki w czasie przesłuchiwań.

Jak już pisałam trudno mi powiedzieć szegółowo o konspiracyjnej działalności Ojca, nie wiem też ile razy był przesłuchiwany w UB.

Wiem jednak i pamiętam, że żyłyśmy z Mamą i Babcią w ciągłym strachu i napięciu przez lata okupacji i potem dzięki "działaniom" UB. Wiem też z tego co pamiętam i co widząc zapamiętałam, że Ojciec w konspiracji działał. Dlatego też przesyłam tę może niezbyt szczegółową ale polegającą na prowadzić relację.

Zależy mi na tym aby po okupacyjnej, niepodległościowej działalności ^{Ojca} został jakiś ślad, jakieś wspomnienie.

W 1998r. w Zjeździe Garczyńniaków w Garczynie - pierwszym organizatorem obozów sportowych po wojnie w Garczynie jest mój mąż - uczestniczyła Pani Prof. Elżbieta Zawacka, uczestniczka przedwojennych obozów PWK w Garczynie. Wraz z nią przyjechała z Torunia p. Marta Czyżak. Rozmawiałam z nią o moim Ojcu i obiecałam przekazać dane o jego działalności okupacyjnej. Z różnych względów nie zdołałam tego uczynić. Zdrowie, sprawy rodzinne, itp. Przykro mi. Dziękuję p. Elli Skerskiej za pismo z "Fundacji" z dnia 06.02.2001. , które zmobilizowało mnie do napisania tego listu. Poza tym jestem w lepszej kondycji.

Z poważaniem

Zofia Krajnik

Zofia Krajnik

83-110 Tczew
tel. 531-22-27

Zofia Krajnik

1/2. Dokumenty dotyczące osoby relatora:

Möller a Henryka:

1. Pismo Komisji Odawaceniowej przy Stow. Uczestników Walki o Swobodę Polska, z 21.06.1937, kserokop, mpis. k. 1 str. 1
2. Legitymacja nr 3553 Komisji Nadzorczej Odsiadki Wojskowej Straży Kolejowej; wyd. 20.09.1938, kserokop. k. 1 str. 2-3
3. Zaświadczenie Okręgu Kompuwu Nr VIII, Toruń 14.01.1939r., kserokopia, mpis k. 1 str. 4
4. Ausweis, nr 1434 a', kserokopia k. 1 str. 5
5. Zaświadczenie wydane przez policję w Gdańsku / nr 207/39/ 22.09.1938r., kserokopia k. 1 str. 6
6. Zaświadczenie Klosa Franciszka i Wotoszka Leone z 25.10.1945r., mpis, kserokop. k. 1 str. 7
7. Oświadczenie Franciszka Klosa z 4.06.1947r., kserokopia, mpis. k. 1 str. 8
- dot. Org. Wojskowej "Zomorae"

KOMISJA ODZNACZENIOWA
przy
STOWARZYSZENIU UCZESTNIKÓW
WALKI O SZKOŁĘ POLSKĄ
Konto P. K. O. № 10820

Warszawa, dn. 21.VI 1937r.

L. 1302

Do P. Henryka Möllera

W T c z e w i e

W wykonaniu uchwały Komisji Odznaczeniowej
z dn. 15.VI. 1937 zawiadamiamy o przyznaniu
Sz. Kol. e d z e odznaki honorowej
koleżeńskiej „Za walkę o szkołę polską”.

Informacje dotyczące czło
Uczestników Walki o Szkołę Polską i wykupienia odznaki,
załączamy.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Sekretarz

A. Radlińska

Prezes

[Signature]

Osobom, które nie uzyskały pomienionego dyplomu (legitymacji) od Komisji Nadawczej W. S. K. noszenia Odznaki Pamiątkowej Wojskowej Straży Kolejowej jest bezwzględnie surowo wzbronione.

Odznakę W. S. K. nadaje Komisja zatwierdzona przez Pana Ministra Spraw Wojskowych (G. M. 2245 i Dz. 26 dn. 17 IX-27 r.) w następującym składzie Oficerów Dowództwa b. Wojskowej Straży Kolejowej:

1. Rauera Emila, b. Dowódcy Głównego.
2. Starzyńskiego Klemensa, b. Dowódcy Dyr. Wileńskiej.
3. Ruszkego Juliusza, b. Dowódcy Dyr. Radomskiej.
4. Szczepkowskiego Stanisława, b. Dowódcy Dyrekcji Warszawskiej.
5. Wyszomirskiego Wacława, b. urzędnika do szczególnych zleceń Dowództwa Głównego.

Zatwierdzone Odznaki dla W. S. K. wykonywa:
St. LIPCZYŃSKI, Marszałkowska 149-12 w Warszawie.

ODZNAKA
Wojsk. Straży Kolejowej
ZA ROK 1918-1920

№ 3553. rjs. dn. 20. IX. 1938 r.

LEGITYMACJA

Komisja Nadawcza Odznaki W. S. K. zatwierdzonej rozkazem Pana Ministra Spraw Wojskowych z dnia 17 września 1927 roku

zaświadcza, że p. M O L L E R

H e n r y k.

uprawniony jest do noszenia Odznaki Pamiątkowej b. Wojskowej Straży Kolejowej zgodnie z regulaminem. (Dz. Roz. N 26 z dnia 17 IX-1927 r. G. M. 2245. I.)

Prezes

(-) Kauer Emil

b. Dowódca Główny W. S. K.
urz. VI rg (plk. rez.)

Sekretarz Główny

(-) Wacław Wyszomirski

WYCIĄG Z REGULAMINU

Odznaki pamiątkowej dla b. członków
Wojskowej Straży Kolejowej.

1. Celem upamiętnienia zasług i działalności Wojskowej Straży Kolejowej na terenie Rz. Pol., ustanawia się Odznakę Pamiątkową Wojskowej Straży Kolejowej.
2. Jako Odznakę Pamiątkową W. S. K. ustanawia się krzyż szafirowy emaliowany na tle złotym z godłami kolejowymi i napisami według złożonego w Gabinetie Ministra Spraw Wojskowych — wzoru.
3. Odznakę Pamiątkową W. S. K. zezwala się nosić wojskowym na mundurach w miejscu oznaczonym odnośnym rozkazem Pana Ministra Spraw Wojskowych, osobom zaś cywilnym na ubraniu cywilnym na lewej stronie piersi.
4. Prawo noszenia Odznaki Pamiątkowej W. S. K. przysługuje b. członkom W. S. K., którzy udowodnią przed Komisją Nadawczą Wojskowej Straży Kolejowej swoją przynależność do tej organizacji w 1918 — 1920 oraz swoją nieskazitelną przeszłość polityczną i obywatelską.
5. Prawo do otrzymania Odznaki posiadają b. członkowie organizacji W. S. K.:
 - a) za położone zasługi przy formacji Wojskowej Straży Kolejowej na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.
 - b) za udział na froncie w Batalionie Ochotniczym Wojskowej Straży Kolejowej w roku 1920, na odcinku Stanisławów—Lwów.
 - c) za utarczki zbrojne z bandami przestępców, terroryzujących służbę kolejową i rabujących transporty z magazynów i pociągów towarowych na P. K. P.
 - d) za ciężką służbę w dniach przełomowych od 15 do 21.V.1919 r., kiedy wrogie żywioły pragnęły zakłócić ład i porządek w Państwie Polskim.
 - e) za przykładową i pełną męstwa ochronę transportów wojskowych i wszelkich obiektów kolei państwowych, jakoteż za zapewnienie bezpieczeństwa osobistego pasażerom, oraz ich mienia.
 - f) Komisja Nadawcza W. S. K. jest również uprawniona do udzielenia Odznaki Pamiątkowej W. S. K.:Osobom, które brały udział czynny przy rozbieraniu okupantów na terenie kolejowym, poczem następnie zaciągnęły się do szeregów Wojskowej Straży Kolejowej, oraz tym członkom z pośród wymienionych, którzy z bronią w ręku przeciwstawili się okupantom, usiłującym wywieźć z Polski tabor kolejowy.

Verla

4
DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU NR VIII.
PLACÓWKI HISTORYCZNA
Nr 276-34/3336 Pl.Hist.

Toruń, dnia 14 stycznia 1939 r.

Placówka Historyczna DOK VIII.
wydaje zaświadczenie raz tylko
jeden. Oryginał zachować i po-
sługiwać się uwierzytelnionymi
odpisami.

Z A Ś W I A D C Z E N I E .

Niniejszym zaświadcza się, że Pan MÖLLER Henryk
urodzony dnia 19.I.1890 r., syn Marcina i Katarzyny
zamieszkały w Tczewie, ul. Kościelna

był czynnym członkiem:

— Straży Ludowej w Starogardzie
od dnia 20 lutego 1919 r. do dnia 10 lutego 1920 r.

Organizacji Wojskowej Pomorza w _____
od dnia _____ do dnia _____

Rady Żołnierzy i Robotników w _____
od dnia _____ do dnia _____

DOWÓDCA OKRĘGU KORPUSU NR VIII.

M. T. Tokarzewski-Karaszewicz
/ M. T. TOKARZEWSKI-KARASZEWICZ /
Gen. Bryg.

5

Ausweis

Nr. 1434 ^a/₂

Inhaber dieses Ausweises

*Grimm Müller, geb. 19.1.90 im Kreis Stargard.
wohnhaft Dirschau, Dorfstraße 3 Gotenhafen.*

ist berechtigt, sich innerhalb des Stadtgebietes von ~~Edingen~~ frei zu bewegen.

Zweck des Aufenthalts: *für unmittelbare Untersuchen auf Dirschau*

Gültig bis *30* . September 1939.

Gotenhafen, ~~Edingen~~, den *13* . September 1939.

Der Festungskommandant

[Handwritten signature]

Der Beauftragte des Chefs der Zivilverwaltung
für die Stadt ~~Edingen~~ Gotenhafen.

[Handwritten signature]

Geheime Staatspolizei
Danzig

Bl. 207 Blatt Nr. 29

Entlassungsschein

Herr/Frau/Se. *Grünwig Möller*

geb. am *19. 1. 90* in

Wohnort u. Straße *Svirchan*

ist staatspolizeilich überprüft und entlassen worden.

Gdingen, den *22. 9. 39.*

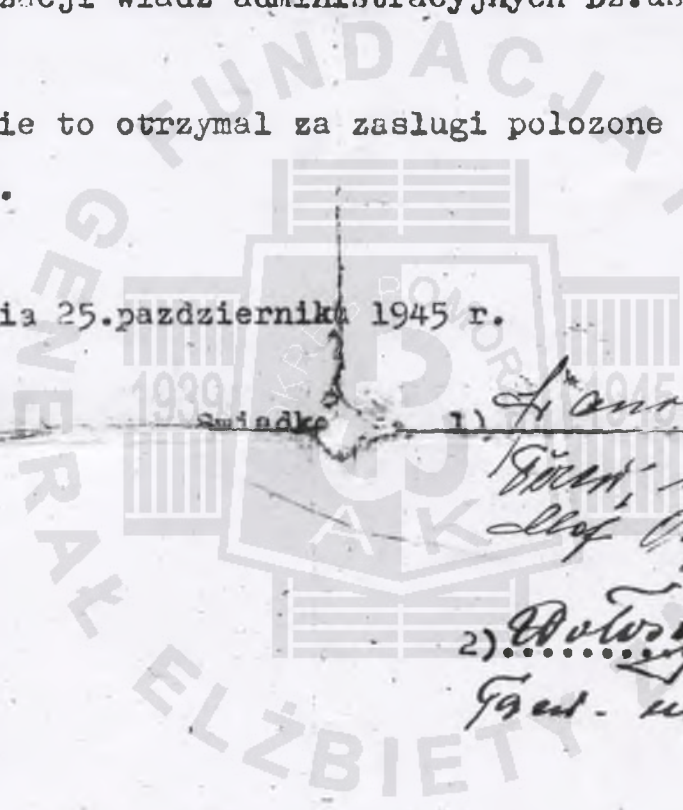
Trück K.A.

Unterschrift

Z a s w i a d c z e n i e .

Niniejszym zaświadczamy w miejsce przysięgi, że jak nam wiadomo obywatel Möller Henryk z Tczewa ur. ^{19. stycznia 1890r.} był w posiadaniu prawa noszenia srebrnego Krzyża Zasługi w myśl art. 19 rozp. ~~RKP~~ Prezydenta R.P. z dnia 28. I. 1928 r. o organizacji władz administracyjnych Dz. ustaw R.P. Nr. 11 poz. 86. Oznaczenie to otrzymał za zasługi położone w pracach społecznych.

Tczew, dnia 25. października 1945 r.

Swiadkowie

- 1) *Franciszek Kłosa*
Tczew, ul. Sambora 15.
Wołoszyka Leona
- 2) *Włodzisław Leona*
Tczew, ul. Wilcza 6.

własnoręczne podpisy:
Kłosa Franciszka z Tczewa ul. sambora 15
wołoszyka Leona z Tczewa ul. wilcza 6
stwierdza,

Tczew, dnia 25 października 1945r.

Sier. Paweł
Ries. Paweł.

Wydział Powiatowy

8

FRANCISZEK K Ł O S syn Piotra i Salomei, urodz.dnia 19.12. 1885 r. w Lińsku pow. Tuchola, zamieszkały w Tczewie, Sambora 15, bierze na siebie pełną odpowiedzialność dyscyplinarną i sądowo-karną w razie zeznań nieprawdziwych.

Zaręczam w miejsce przysięgi, że ob. *Möller Henryk*
syn Marina z Katarzyny z Wejrowskich, urodzony dnia
19. stycznia 1890 r. w Gdiniowcu, powiat Starogard, zamieszkały
w Tczewie, ul. Koszalińska
był członkiem Org. Wojskowej "Pomorze" z miejscem postoju i *Tczewie*
pow. Tczew.

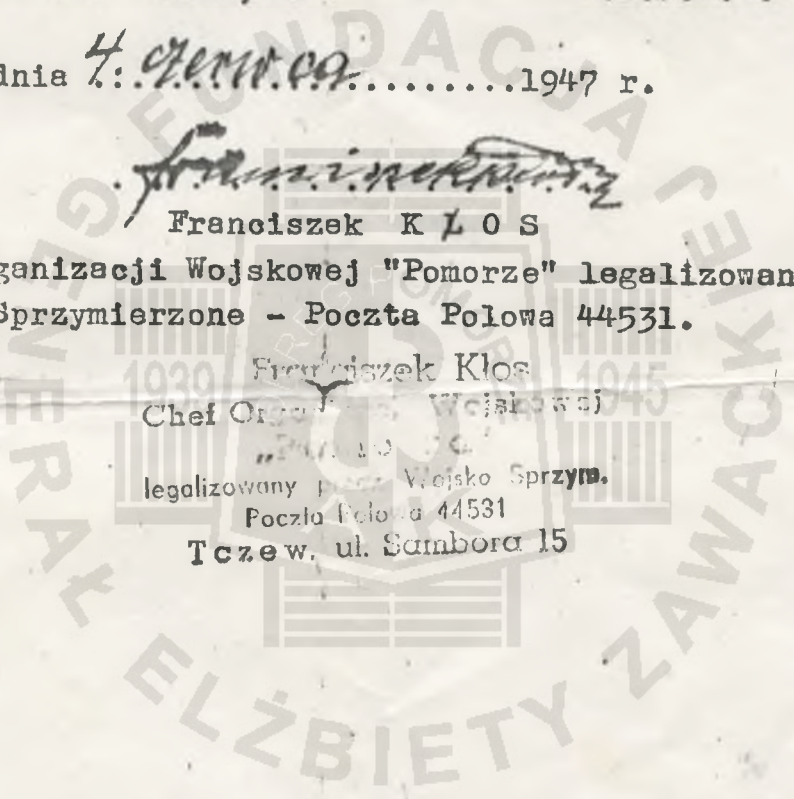
i spełniał obowiązki jako *Komendant Powiatowy*
od *10. grudnia 1939 r.* do *18. marca 1945 r.*

Tczew, dnia *4. czerwca* 1947 r.

Franciszek K Ł O S
Franciszek K Ł O S

Chef Organizacji Wojskowej "Pomorze" legalizowany przez
Wojsko Sprzymierzone - Poczta Polowa 44531.

Franciszek Klos
1930 1945
Chef Organizacji Wojskowej
"Pomorze"
legalizowany przez Wojsko Sprzym.
Poczta Polowa 44531
Tczew, ul. Sambora 15

odpis(y) poświadczony
dn. *17. 1950* r. do Nr Rep. *1990/50*
(-) Fr. Polowicz not. w Tczewie

II. Materiały uzupełniające relacje -
Möller Henryk:

1. Biogram „Möller Henryk”, [w:]
Słow. biograficzny konspiracji
pomorskiej 1939-1945, Toruń 2001,
s. 5, s. 97, kserokop. k. 1 o. 1

Möller Henryk Jan ps. „Jan” (1890–1955),
kmdt Organizacji Wojskowej „Pomorze” na
pow. tczewski.

Urodzony 19 I 1890 r. w Liniówcu pow.
Starogard Gd.; syn Marcina i Katarzyny z d.
Wejrowskiej. W 1904 r. ukończył niemiecką
szkołę powszechną w Starogardzie Gd. (brał
udział w strajku szkolnym), a potem zdobył
zawód fryzjera. Wcielony do niemieckiej armii,
podczas I wojny światowej walczył we Francji.
Od 20 II 1919 r. do 10 II 1920 r. działał
w Straży Ludowej w Starogardzie Gd. Cech-
mistrz w latach 1923–1939, prowadził zakład
fryzjerski w Tczewie przy ul. Kościelnej 3.
Działacz polskich organizacji wojskowych w Starogardzie Gd.

1

Nie zmobilizowany. Dnia 2 IX 1939 r. został aresztowany, a zakład fryzjer-
ski przejęli Niemcy. Był więziony w Szymankowie (życie uratował mu Niemiec
– syn pastora) Victoria Schule w Gdańsku. Zwolniony 23 IX 1939 r. ukrywał się
u siostry w Grudziądzu. Wiosną 1940 r. wrócił do Tczewa. Od 10 XII 1939 r. do
18 III 1945 r. był kmdt. w Organizacji Wojskowej „Pomorze”, na pow. tczew-
ski, utworzonej przez kolejarza z Tczewa Franciszka Kłosa ps. „Gruby”. Należał
do zorganizowanej przez Józefa Klawikowskiego konspiracyjnej grupy sabota-
żowo-wywiadowczej na terenie tczewskiego węzła kolejowego. Utrzymywał
kontakty z Władysławem Pawłowskim, Czesławem Knoppem. Jego dom przy
ul. Kościelnej 3 był punktem kontaktowym. Pod koniec 1942 r. za pośrednic-
twem J. Klawikowskiego, wówczas już kmdt. TOW „Gryf Pomorski” pow.
Tczew, i na polecenie Rady Naczelnej „Gryfa” został zwerbowany przez Ed-
munda Czarnowskiego ps. „Kolski” do grupy „Bałtyk” sieci ofensywnego wy-
wiadu dalekosiężnego KG AK krypt. „Lombard”. E. Czarnowski kierował pod-
grupą o krypt. „Bałtyk 301”, prowadzącą wywiad na linii Toruń–Tczew–Gdańsk–
Gdynia, do której należeli m.in.: Jan Chamski, Stefan Drejski, Henryk Knopp.

*Stow. biograf. konspiracji pomorskiej 1939
- 1945, Toruń 2001, 2, 5, 6. 97*

Franciszek Wojciechowski, Jan Walik (głównie kolejarze) oraz telegrafistki –
Gertruda Dębicka i Urszula Kortas. Łączność między wywiadem „Gryfa”, pod-
grupami „Bałtyk 301 i Bałtyk 302” a Bernardem Kaczmarkiem ps. „Wrzos”,
szefem grupy „Bałtyk” wywiadu dalekosiężnego, utrzymywał Władysław Waw-
rzyniak, ps. „Witold”.

Chociaż po wojnie nie ujawnił się, był jednak często przesłuchiwany przez
UBP.

Ożeniony w 1923 r. z Sabiną Mikołajczyk, miał córkę Zofię, zam. Krajnik.
Zmarł w 1955 r. w Tczewie.

Odnznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi (przed 1939 r.).

APAK. T.: Ignaszak S., Klawikowski J., Wawrzyniak W.; inf. rodziny.

Elżbieta Skerska

IV.1 / Korespondencja bieżąca: z rodziną
Köllera Henryka:

1. List Fundacji do Zofii Krajnik
z 6.02.2001r., kserokop. mpis. k. 1 str. 1
2. Zapytanie do listu Z. Krajnik
z 26.02.2001. , oryg. mpis. k. 1 str. 2
3. List Fundacji do Zofii Krajnik
z 17.03.2001r., kserokop. mpis k. 1 str. 3
4. List Z. Krajnik do Fundacji
z 7.06.2001, mpis, oryg. k. 1 str. 4
5. Piśmo Fundacji do Z.
Krajnik z 24.04.2002. k. 1 s. 5-6
6. Podwiehowanie Z. Krajnik z
10.05.2002, mpis. oryg. k. 1 s. 7-8

FUNDACJA

ARCHIWUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUN • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL. (0-56) 65-22-186
http://www.um.torun.pl/~archAK, e-mail: archAK@um.torun.pl
KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU, NR 10901506-4675-128-00-0

Toruń 2001-02-06

1.dz.234/POM/2001

Sz. Pani

Zofia Krajnik

83-100 Tczew

Szanowna Pani !

Adres Pani otrzymałam od p. Czesława Knoppa, mieszkającego w Anglii, który poinformował mnie, że szuka Pani śladów konspiracyjnej działalności Ojca śp. Henryka Moelera.

Przykro mi, że nie mogę udzielić Pani wyczerpującej odpowiedzi. Jedno na pewno wiadomo, że Ojciec Pani współpracował z Henrykiem Knoppem, członkiem wywiadu grupy o kryptonimie "Białoty", utworzonej z członków różnych organizacji konspiracyjnych: Armii Krajowej, Tajnej Organizacji Wojskowej "Gryf Pomorski" i "Miecz i Pług". Ojciec Pani mógł być także członkiem Okręgowej Delegatury Rządu na Pomorze o kryptonimie "Zatoka".

Nasze Archiwum dysponuje ralicjami członków konspiracji pomorskiej i nie wszystkie dokumenty zostały opracowane; tak więc może dojdą nowe szczegóły, o których Panią niezwłocznie powiadomię.

Łączę pozdrowienia i wyrazy szacunku
z poważaniem

Elia Skerska

Elia Skerska
dokumentalistka

W sercu "Białoty"

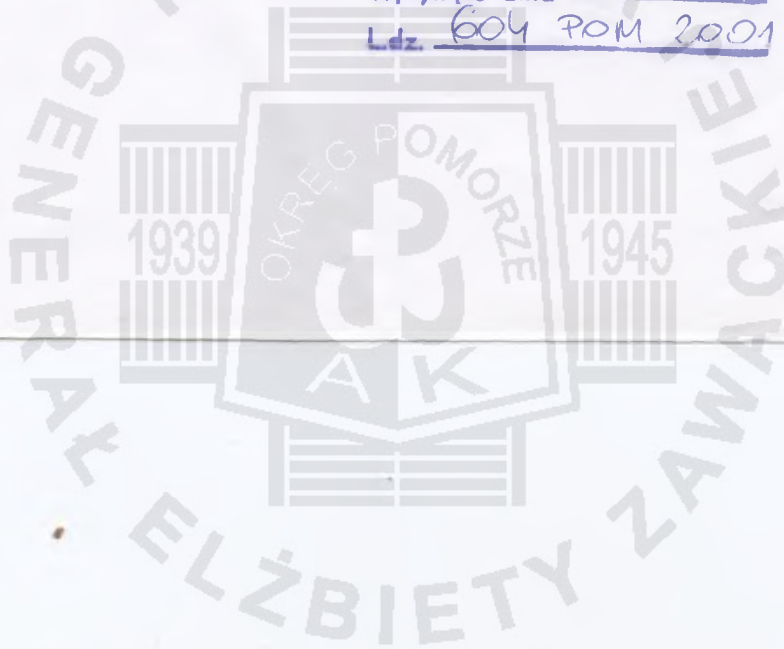
Przeżyłam w załączeniu kserokopie:

1. Legitymacji "Odznaka Wojskowej Straży Kolejowej z lat 1918 - 1920.
2. Zaświadczenie o członkostwie w Straży Ludowej z lat 1919 - 1920.
3. Ausweis nr. 143 z 23 września - September 1939.
4. Entlassungsschein - zwolnienie- Blok 207 Blatt 29, z 22.09.1939.
5. Przyznania odznaki "Za walkę o szkołę polską".
6. Zaświadczenia o przyznaniu Srebrnego Krzyża Zasługi
7. Zaświadczenia p. Franciszka Kłosa.

Z. K.

W/w dokumenty to załączniki do listu - relacji z
26.02.2001 r.; znajdujące się w sz. 1/2 kiesz. III 10A

Wpłynęło dnia 8.03.
Licz. 604 POM 2001

FUNDACJA ARCHIWUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUN • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL. (0-56) 65-22-186
http://www.um.torun.pl/~archAK, e-mail: archAK@um.torun.pl
KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU, NR 10901506-4675-128 00-0

Toruń 2001-03-17

l.dz. 674 POM 2001

Sz. Pani

Zofia Krajnik

83-110 Tczew

Szanowna Pani!

Bardzo serdecznie dziękuję za relację o konspiracyjnej działalności Ojca Pani śp. Henryka Möllera. Relacja wraz z kserokopiami dokumentów została w naszym Archiwum złożona w teczce opatrzonej sygnaturą M-1098/1853. Obiecuję Pani, że w kolejnej części "Słownika biograficznego konspiracji pomorskiej 1939-1945" ukaże się biogram Ojca Pani. W związku z tym proszę o przesłanie zdjęcia Pani Ojca; może być z czasów okupacji lub późniejszych, a także informacji o jego życiu po wojnie oraz wyróżnieniach i odznaczeniach. Czy może ktoś inny z Pani rodziny walczył w konspiracji?

Będę zobowiązana za krótką informację.

Łączę serdeczne pozdrowienia i życzę dużo zdrowia.

Z poważaniem..... *Eskeńska*

Ella Skerska

dokumentalistka Fundacji Archiwum
Pomorskie Armii Krajowej w Toruniu

*odp. na l. dz. 604
- proszę o zdję. H. Möllera i
wypet. relacji*

Zofia Krajnik
tel. 531-22-22
83-110 TŁŻEW

TŁŻEW 07.06.2001.

Wpłynęło dnia 8.06
L.dz. 2454 Pom 2001
o.w.

Szan. Pani
Ella Skerska
Fundacja Archiwum Pomorskiej Armii Krajowej
w Toruniu.

List Szan. Pani z dnia 2001-03-17 otrzymałam, za udzielenie serdecznie dziękuję z pełnym opóźnieniem, ale postanowiłam się dowiedzieć trochę danych o moim Ojcu

Jak już pisałam mieszkaliśmy na ul. Kościelnej. 3 lata po wojnie Ojciec pracował kilka lat w Powiatowej Stacji San-Epida. Później gdy zdrowie zaczęło mu dokuczać - skutki wojennych przeżyć - postanowili z Matką otworzyć zakład fryzjerski. Częściowo odzyskali wyposażenie zakładu skonfiskowane przez Niemców w 1939r. resztę doznepili i zakład otworzyli w 1949r.

Ze względu na częste przesłuchania w ULB, Ojciec nie kontaktował się raczej z konspiratorami z czasów wojny, niem tylko ze spotykał się z dawnymi znajomymi w Związku Byłych Więźniów Politycznych, kiedy Związek upolityczniono tzn. kiedy działacze PZPR zaczęli tam rejdować, Ojciec ze ZBOWiD, bo tak zmienił nazwę ZBNP się wycofał. Zmarł zresztą jak już pisałam poprzednio w 1955 roku.

W załączeniu przesyłam fotografie Ojca - powojenne

Z poważaniem
Zofia Krajnik

odp. na L.dz. 9160
- 2.5 Stowm W

FUNDACJA
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej
ul. Wielkie Garbary 2, 87-100 Toruń
fax/☎ (0-56) 65-22-186
<http://www.um.torun.pl/~archAK>,
e-mail: archAK@um.torun.pl, topak@poczta.onet.pl
Konto: WBK Oddział w Toruniu
10901506-4675-128-00-0

L.dz. 2228 / Pam

Sz. Pani
Zofia Krajnik

83-110 Tiszew

Szanowna Pani!

Przesyłam w załączeniu cz. 5 "Słownika biograficznego konspiracji pomorskiej" i bardzo chciałabym, aby Pani była usatysfakcjonowana biogramem sp. Dzia Pani.

Proszę także, aby Pani ewentualnie poleciła "Słownik" znajomym, których nazwiska pojawiły się, a którzy o tym nie wiedzą, bo nie ze wszystkimi mam kontakt. Łączę serdeczne pozdrowienia,

dziękuję za miłe życzenia
z pozdrowieniem Elżbieta Skercka

24.04.2021

przyjęto dnia 14.05.2002 Teren 10.05.2002
Ldz 2352 Pom 100 7
DO Szanowna Pani!

Serdecznie dziękuję za przesłanie mi
5-go Słownika Biograficznego Konspiracji Pomor-
skiej. Jestem w pełni usatysfakcjonowana
treścią wspomnień o moim Ojcu, tym bardziej
że o wielu faktach które Pani tam umies-
ciła nie wiedziałam, i po tylu latach do-
piero je poznaję.

W indeksie nazwisk znalazłam wiele
przyjaciół i współpracowników Konspiracyjnych
mojego Ojca, i tak jak Pani proszę niek-
tórych zaniadania o 5-ciu egzemplarzy
Słownika.

Należności za słownik wysłałam.

Serdecznie pozdrowienia i podzięko-
wania za Pani pracę w Fundacji.

Zofia Krajnik.

verte

p.s. Słowniki być czytany przez całe moje
rodziny. Młoda, dzieci i wnuki.

2 stronkami

8

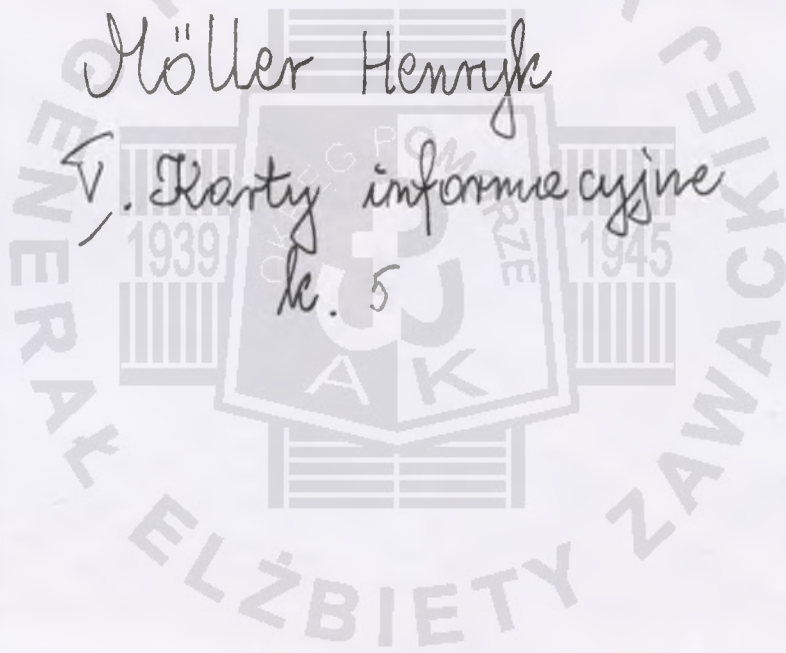
2. Krajnik.

T: M-1098/1853 Pom. Tcew

Möller Henryk

✓ Karty informacyjne
k. 5

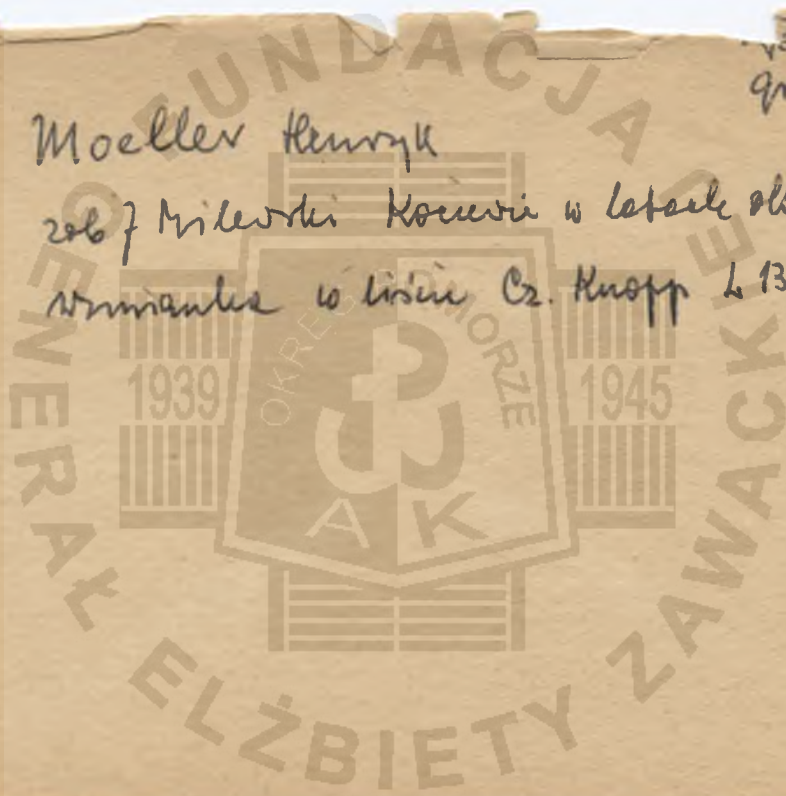

Moeller Henryk

zob. Milewski Kociewia w latach okupacji

Wzmianka w liście Cz. Knopp L 137/89

Wers
9m 1

a

Tczew 2
KOP, Gryf Pom.

MÖLLER HENRYK

Kolejce z Tczewa, w poł. 1940 rekrutowany
przez J. Klawińskiego do KOP, potem do
Gryfa Pom., członek grupy wywiadowczej
współpracującej z „Lombardem” (pod kier. E. Czernaw-
skiego ps. „Kobak”).

T.: Klawiński J., ul. Tczew, I/s. 2-3, 5.

NLz 97

Tczew 3
Grzyf Pom.

MÖLLER HENRYK

Wg. Cz. Knoppa nie był kolegorem,
a jego ojca, Henryka Knoppa poznał
dopiero w czasie wojny. Uretował Eześciawa
przed wysłaniem do Stutthofu.
Delegat wzdru na okręg Pomorze?

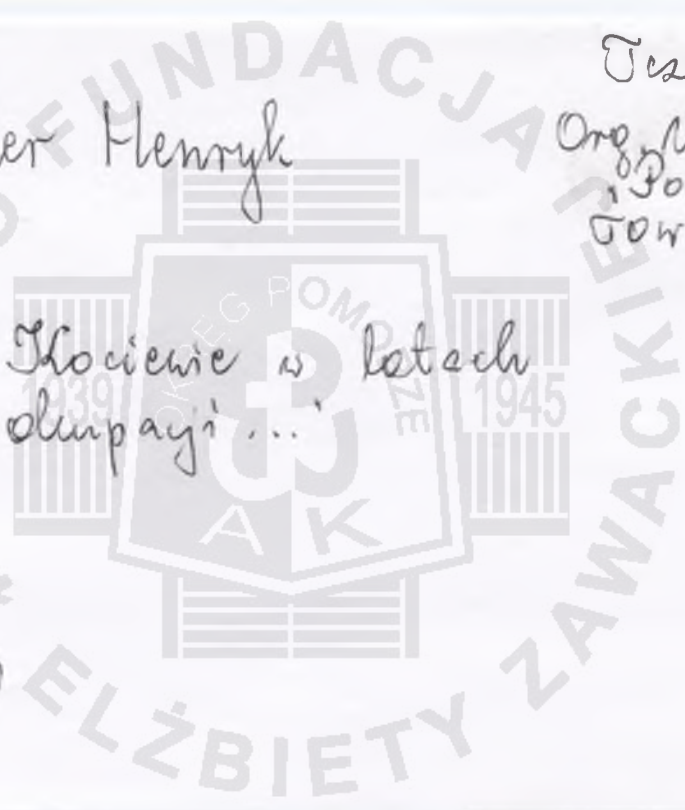
T. : Knopp H., insp. Tczew, I/2, s. 6

Möller Henryk

Tczew 4
Org. Wojsk.
Pomorskie
GWR Gr. P.

zob: "Kociwie w latach
okupacji..."

Wsz. III '00

a)

Tłuw ow 5
Pomorze

MÖLLER Henryk Jan
1890-1955 ps "Jan"
Kmdt Organizacji Wojskowej Pomorze
w Iczewie. W 1939 aresztowany, Victoria
Schule. Zwolniony. Dom kontaktowy
Grupa "Bałtyk", "Lombard". Po wojnie
często przestuchiwany przez UB P.
Elzbieta Skerska

Zob:

Słownik Biograficzny Konspiracji
Pomorskiej 1939-1945 części 5
Fundacja "Archiwum Pomorskie AK"
Torun 2001
str 97, 98

DRul
2003

Möller Henryk

ZESKANOWANE

